

آن و نکاح دائم فرقی نخواهد بود این عقیده که علی-
الاصول صحیح است با اختلافات مهم موجود بین نکاح
دائم و منقطع مانعة الجمع نیست مثلاً گفتیم که در نکاح
منقطع زن و شوهر از هم دیگر ارث نمیبرند و حال اینکه
در نکاح دائمی حق توارث موجود است - بعلاوه زن
دائمی حق نفقه دارد ولی زن غیر دائم از آن محروم است .

با وجود فرقه‌های بالا باید دانست که عقد منقطع
از لحاظ طبیعت حقوقی نکاح واقعی است زیرا بطوریکه
گفتیم از نظر مشروع بودن فرزندان و تأمین رابطه
آنان با ابویین خود فرقی با نکاح دائم ندارد
دکتر دادوند

خسارت

(فانون مدنی فرانسه)

موقعی تقصیر ایجاد مسئولیت مدنی برای شخص
مینماید که خسارتی بدیگری در نتیجه آن وارد شده باشد
بندرت اتفاق می افتد که بدون تحمل خسارت شخصی
مطالبه جبران آنرا بنماید ممکن است ارتکاب تقصیر دیگری
که باعث خسارت شده و یا رابطه بین تقصیر دیگری و
خسارت وارده مبنی بر تصور و خیال باشد ولی غالباً تا کسی
خسارتی ندیده باشد اقدام بتقاضای جبران آن نمیکند
گاهی خسارت وارده مقدارش بقدری کم است که قابل
نیست در نظر گرفته شود و گاهی عوامل سنجش خسارت
طوریست که ثبوت آن غیر ممکن میباشد نفعی که شخص از
آن محروم شده مشروط بشرایطی بوده که سنجش و تفکیک
آنها بی نهایت مشکل است لیکن در صورتیکه وقوع خسارت
ثابت ولی میزان آنرا نتوان تعیین کرد محکومیت
بپرداخت خسارت اگر چه مبلغ آن يك فرانك هم تعیین شود
لازم است و مانند کیفر دارای تاثیر اخلاقی در افراد میباشد

نشود بصرف ارتکاب تقصیر و احتمال ورود خسارت دعوای
ضرر و زیان را نهمی پذیرند
خسارت آتی خسارتی است که هنوز حاصل نشده
ولی حصول آن در آتی نزدیک قطعی است لذا از زمان
حاضر میتوان دیاعت محکومیت بجبران آن کرد خسارت
آتی در این حال دنباله يك خسارت فعلی میباشد که تکرار
میشود و یا ادامه پیدا میکند مانند خسارت وارده در نتیجه
آسیب بدنی که سلب قدرت کار کردن از شخص شده
است و یا خسارتی است که وقوع یافته منتهی تعیین میزان
آن فعلاً مقدور نیست .

خسارت حال خسارت احتمالی

خسارت آتی

خسارت حال موقعی است که تقصیر بعمل آمده
و خسارتی بدیگری وارد شده و خاتمه یافته است
خسارت احتمالی موقعی است که تقصیر وقوع یافته
ولی وجود خسارت در حال یا آتی محقق نیست زیرا وجود
آن وابسته به عوامل و اتفاقاتی است که شاید اصلاً صورت
نگیرند رویه قضائی فرانسه اینست که تا خسارت شروع

آتی بودن خسارت نتایج زیر را در بر دارد:
۱- در صورتیکه دادخواست ضرر و زیان بدادگاه
داده شده ولی میزان خسارت هنوز معین نیست دادگاه
خواننده را اصولاً محکوم به جبران خسارت مینماید منتهی
تعیین میزان آنرا محول بدادنامه مؤخری میکنند و تصمیم
بعدهی موقعی گرفته خواهد شد که تعیین میزان خسارت
عملاً ممکن باشد.

۲- در صورتیکه خسارت آتی همان ادامه و تکرار
خسارت فعلی باشد دادگاه عملاً میتواند میزان خسارت
رانیز در دادنامه محکومیت خود تعیین کند بدین طریق
دیگر خواهان مجبور نیست دو یا چندین بار متوالی تقاضای
صدور دادنامه برای خسارات تکرار شده بنماید در مورد
اینگونه خسارات دادگاه میزان آنرا بطور اقساطی

ادارات دولتی (قوه مجریه) میباشد در صورتی که عملی با اجازه یک اداره دولتی صورت گرفته مانند بعضی بنگاه ها که اجازه تأسیس آنرا دولت و ادارات مربوطه میدهند دادگاه نمیتواند دستور بستن و یا انحلال آنرا بدهد.

هرگاه دستورات دادگاه از طرف خواننده بموقع اجرا گذارده نشود خواهان مجدداً میتواند دادخواست داده و جبران تمامی خسارات را مطالبه کند.

خسارت مادی و خسارت معنوی

هرگونه خسارتی که بشخص وارد آید خواه خسارت متوجه مال و دارائی و توانائی کار باشد و خواه لطمه به شرافت و حیثیت و شهرت شخص بزند ایجاد مسئولیت مدنی برای عامل آن میکنند.

خسارت مادی احتیاج به بحث زیادی ندارد ولی

خسارت معنوی بی نهایت دقیق و جالب توجه است

در صورت اقامه دعوی ضرر و زیان بعلت خسارت معنوی ممکن است خواهان از دادگاه تقاضا نماید دادنامه خود را بر بی اساس بودن اظهارات و یا نسبت هائی که خواننده باو داده است منتشر نماید دادگاه نیز طبق ماده ۱۰۳۶ آئین دادرسی کیفری که اختیار نشر دادنامه ها را بطور کلی داده است میتواند با تقاضای او موافقت کند در دادخواست های جبران خسارات معنوی غالباً خواهان درخواست یک فرانک خسارت مینماید منظور از اقامه دعوی در اینحال ترمیم لطمه ایست که بشرافت و یا حیثیت خواهان وارد آمده و صرف محکوم شدن طرف معنأً جبران خسارت او را میکند نشر دادن و درج یک تصمیم قضائی حاکی از محکومیت خواننده غالباً کافی بر جبران خسارات وارده نمی باشد بعلاوه استرداد شمی بخواهان - از بین بردن یک وضعیت معین - منع کردن خواننده از اقداماتی که مضر بحال خواهان میباشد و ورود خسارت را در آتیه ممانع میشوند ولی برای خسارات گذشته تأثیری ندارند؛ جبران خسارت گذشته فقط بوسیله محکوم کردن خواننده بپرداخت یک مبلغ معین حاصل میگردد.

مثلاً ماهیانه تعیین میکند مثلاً در خساراتی که بواسطه آسیب بدنی بشخصی وارد آمده که باعث سلب قدرت کار کردن و کسب معاش از او شده است چون مدت عمر آسیب دیده معلوم نیست یک مبلغ معین یک مرتبه باو نمیتوان داد قانون ۱۸۹۸ راجع بحوادث کار دستور میدهد که بطور اقساطی هر ماه مبالغی بآسیب دیده داده شود دادگاه این مبلغ ماهیانه را تعیین خواهد نمود مگر اینکه طرفین بپرداخت و وصول مبالغ معینی در یک دفعه رضایت بدهند دادرس میتواند تغییراتی در این مبلغ ماهیانه پیش بینی نماید مثلاً در صورتیکه استفاده کننده از پرداخت خسارت طفل یا زن آسیب دیده باشد در دادنامه ممکن است ذکر شود که در صورت بلوغ طفل و یا ازدواج مجدد زن دیگر خسارت پرداخته نخواهد شد.

تصمیمات قبلی برای جلوگیری از ورود خسارت

دادگاه میتواند برای جلوگیری از وقوع خسارت و یا تجدید نشدن آن در دادنامه دستوراتی بدهد انجام کارهائی را امر و یا منع کند و حتی ضمانت اجرائی نیز برای تأمین اجرای دستورات خود مقرر دارد مثال های زیادی از تصمیمات دادگاههای فرانسه در این قسمت وجود دارد دستور وفق دادن طریقه استخراج کان با آئین نامه مربوطه دستور تعمیر و یا خراب کردن عمارتی که مشرف بخرابی است - دستور خراب کردن یک سد آب - دستور بستن دواخانه - قدغن کردن استعمال یک علامت و یا نام بازرگانی در اینموارد رویه قضائی باشخاص ذینفع اجازه میدهد که قبل از وارد شدن خسارت دادخواست داده در صورتی که دادگاه تشخیص دهد خسارتی قطعاً برای خواهان در نتیجه عمل دیگری حادث خواهد شد دستور جلوگیری از آن عمل را میدهد دیگر صبر نمیکند که خسارت وارد شود بعد خواننده را مجبور بجبران آن سازد.

البته اختیارات دادگاه در این زمینه محدود است حدود آن عبارتند از احترام آزادی و حقوق مسلم اشخاص مثلاً استعمال نام خانوادگی جزء نام تجاری حق مسلم شخص است که نمیتوان منع کرد حد دیگر آن اختیارات

رنجوری در نظر گرفته میشود بلکه در دورنجی که آسیب دیده تحمل کرده خسارت معنوی محسوب و در تعیین میزان خسارت منظور میشوند

نه تنها در مورد جراحات و ضربات و سرایت دادن مرض و توقیف خلاف قانون و هتك ناموس به عنف و امثال اینها دادگاه جبران خسارت را لازم دانسته بلکه در موارد تولید مزاحمت و ناراحتی برای دیگران مانند مزاحمت همسایگی ناسالم و ناراحتی نیز شخص مزاحم را محکوم به جبران خسارت نموده است

لطمه بشرافت و حیثیت

لطمه به شرافت و حیثیت حتی در مواردی که هیچگونه خسارت مادی با آن همراه نبوده باعث محکومیت خواننده گردیده بهترین توضیح مطلب ذکر مثالهایی میباشد که در رو به قضائی فرانسه فر اوان دیده میشود: عکس دروغی و ساختگی که خواهان را در حین صحبت با شخصی نشان میدهد که انتشار آن به حیثیت و شرافت او لطمه وارد ساخته - نوشتن نام يك نفر در جزء داو طلبان انتخابات مجلس بدون اجازه او - زمانی که در مطالعه آن شخصیت خواهان طوری تشریح شده که همه او را میشناسند نسبت دروغ و زشت دادن در کتاب تاریخ نسبت بیدرو و جد شخص - اشکالات برای يك زن در پیدا کردن شوهر پس از قطع وعده زناشویی از طرف نامزد او - خسارت معنوی که در نتیجه تعقیب کیفی بعلت نسبت های دروغی که بیک نفر دادرس داده شده تولید گردیده است - شخص معتاد با استعمال الكل معرفی شده است - در کلیه موارد فوق دادگاههای فرانسه خواننده را مجبور ب جبران خسارات وارده نموده اند

خسارات حاصله از قتل غیر عمد

دادگاههای حقوق حق تقاضای جبران خسارت را برای خویشان متوفی و بر عهده مسئول فوت شناخته اند و این حق نه تنها در موردی شناخته شده که متوفی متحمل

بعضی معتقدند که جبران خسارت معنوی بوسیله پرداخت مبلغی پول میسر نیست زیرا امری اتفاق افتاده و جبران پذیر نیست پرداخت خسارت برای خواننده يك ضرر بیمورد و برای خواهان يك نفع بیدلیل میباشد

در پاسخ میتوان گفت خسارت مادی و معنوی هر دو در يك قسمت مشترك هستند همانطور که بواسطه لطمه وارد شدن به حیثیت و شرافت در شخص تأثیری ایجاد میگردد لطمه به ثروت و دارائی شخص نیز علاوه بر زیان مالی ایجاد تأثیری میکند و در هر دو نوع خسارت وصول مبلغی وجه يك نوع تسکین در دو تأثیر میباشد بعلاوه غالباً خسارت معنوی نتایج مادی نیز در بر دارد و کیلی که بشهرت او بعلت نسبت های دروغ و مفرضانه لطمه وارد آمده قطعاً مراجعات او کمتر میگردد و یا آرتیستی که تحقیر شد در انتظار خفیف شده و رونق بازارش کاسته میشود انتقاد دیگری که بر جبران خسارت معنوی نموده اند اینست چگونه شخصی که مدعی است به حیثیت و یا احساسات او لطمه وارد آمده در صورتیکه احساسات باید عاری از منافع مادی باشند با تقدیم دادخواست در نظر دارد مبلغی وجه بدست آورد البته این انتقاد در بعضی موارد احساساتی صحیح است ولی کلیت ندارد لطمه بشهرت يك نفر و کیلی وارد شده در ضمن به منافع شغلی او نیز صدمه زده است و سیله دیگری سوای محکومیت خواننده بپرداخت برای تسکین تأثیر و تسلیت خاطر خواهان وجود ندارد

آسیب بدنی

آسیب بدنی که بشخص وارد آمده است و باعث نقصان و بائقدان قوه کار او بطور دائم شده بدون تردید حق تقاضای جبران خسارت باو میدهد در صورتیکه در قوه کار شخص نقصانی حاصل نشده ولی در نتیجه عمل دیگری رنج و صدماتی برای او تولید گردیده باز استحقاق جبران خسارت را دارد دادگاه در این موارد خسارت مادی و معنوی هر دو را در نظر میگیرد نه تنها مخارج معالجه بیماری از دست دادن و کم شدن درآمد کار و شغل در مدت

مخارج خویشان خود بوده بلکه در موردیکه بعکس خویشان متوفی مخارج او را میداده اند باز این حق بآنها داده شده است

در لزوم جبران خسارت مادی در نتیجه قتل غیر عمد هیچ تردیدی نیست و کلیه دادگاهها این حق را برای خویشان متوفی ثابت دانسته اند

دادگاههای استان حق جبران خسارت مادی و معنوی را توأماً شناخته ولی در شناختن خسارت معنوی فقط قدری احتیاط کرده اند

لیکن شعب دیوان کشور فرانسه در داد نامه های خود جبران خسارت معنوی فقط را نیز در بسیاری موارد برای خویشان متوفی قبول کرده اند بطور کلی نتیجه میتوان گفت تمام اشخاصی که از فوت صدمه مادی متوجه آنها شده حق تقاضای جبران آنها دارند ولی خسارت معنوی که در نتیجه اندوه حاصل از فوت باشد مختص خویشان متوفی میباشد که در اعطای آن تقدم بعضی طبقات از حیث نزدیکی و دوری بمتوفی عیناً طبق قوانین مدنی راجع بارت مرعات خواهد شد

در صورت فوت در نتیجه حادثه کار قانون ۱۸۹۸ حق وصول اقساط خسارت را ابتدا برای زن و فرزند و در صورت نبودن آنها برای اجداد و فرزندان فرزند شناخته است

خسارات معنوی مختلف

در موارد زیر دادگاهها حق تقاضای جبران خسارت را شناخته اند

برای زن و یا شوهری که بعلت عمل منافی عفت شوهر و یا زن و یا بعلل دیگر مجبور بطلاق و جدائی شده اند - برای پدر و مادر طفلی که شخصی او را برده ورد نکرده است - برای پدر و مادر طفلی که در آموزشگاه اظهارات خلاف مذهب و یا خلاف اخلاق حسنه در مقابل طفل از طرف آموزگار شده است - بکسی که نامه پر از فحش و ناسزا دریافت کرده - بکسی که بدون اجازه و بر خلاف میلش پولی برای کمک او جمع کرده اند - بخانواده متوفی که نعش او را پس از فوت بدون اجازه آنان تشریح کرده اند - بکسان زنی که خودکشی کرده و طبق دستور کدخدای محل نعش او را در گوشه از قبرستان که مختص دفن سگها بوده دفن کرده اند

خسارت مستقیم و غیر مستقیم

موقعی که بین تقصیر و خسارت وارده رابطه مستقیم وجود داشته باشد جبران آن بدون تردید شناخته خواهد شد ولی اگر رابطه بین تقصیر و خسارت خیلی دور باشد نمیتوان قاعده کلی بیان کرد در هر مورد دادرس رابطه را سنجیده و تصمیم راجع بلزوم جبران خسارت و یا عدم آن خواهد گرفت

دکتر امین فر

پیدایش مبانی و اصول مقدماتی

حقوق بین الملل خصوصی در ایالتیای شمالی

را دادرس باید اجرا نماید « نگارنده رساله عقیده Aldric آلدریک یکی از علمای معروف وقت را بیان مینماید که بعقیده وی دادرس در چنین موردی باید هر یک از قوانین و رسومی که بنظرش بهتر و منطقی تر میآید اعمال نموده و در گرفتن تصمیم نهائی خود برطبق آن رفتار نماید .

در نیمه دوم قرن دوازدهم در رساله کوچکی با اسم «Dissensiones Sominorium» یکی از حقوق دانهای ایتالیای شمالی برای اولین دفعه موضوع زیر را تحت بررسی قرار داده بود :

« وقتی اهالی نقاط مختلفه برای حل اختلافات خود بداد گاه مراجعه میکنند ، کدام يك از قوانین موجوده